

**BELEIDSBRIEF CULTUUR – JEUGD – SPORT
2005-2009**

INLEIDING

Deze beleidsbrief wil een kapstok bieden voor zowel voor algemene reflecties over de plaats van een Nederlandstalig gemeenschapsbeleid in een meertalig stadsgewest als voor de concrete beleidsacties die het College van de Vlaamse Gemeenschapscommissie op het vlak van cultuur-, jeugd- en sportbeleid de komende legislatuur wil ondernemen om dat gemeenschapsbeleid in vraag te stellen en die vragen ook te beantwoorden.

Deze beleidsbrief probeert drie verschillende beleidsdomeinen –cultuur, jeugd en sport – én dus drie verschillende invalshoeken – een thematische, een categoriale en instrumentele – te verzoenen. Wat de drie beleidsdomeinen verbindt is de biotoop waarin het aanbod zich afspeelt: dat van de vrije tijd, of van de zelfgekozen ontmoeting. Dit onderscheidt cultuur, sociaal-cultureel werk, bibliotheekwerk, jeugdwerk en sport van welzijn, gezondheid, opleiding of onderwijs.

Veel van de deeldomeinen binnen deze beleidsbrief volgen een beleidsplanning die decretaal bepaald is. Het is niet de bedoeling van deze beleidsbrief om op deze planning vooruit te lopen of haar te parafraseren. De invalshoek is daarom horizontaal: uitgaande van een aantal strategische doelstellingen, worden een aantal concrete acties voor de komende legislatuur per beleidsdomein beschreven.

I INFORMATIE, COMMUNICATIE EN INSPRAAK

I.1 advies: raden en commissies

De werking met advieswerkgroepen is steeds een evenwicht geweest tussen deskundigheid en belangenbehartiging, tussen de behoefte aan samenspraak met het werkveld en het primaat van de politiek, tussen behoud en vernieuwing. Voor de beleidsdomeinen cultuur, jeugd en sport kunnen we de volgende vaststellingen maken:

- Op de Kunsten na, bestaan alle advieswerkgroepen voornamelijk uit vertegenwoordigers van belanghebbende organisaties en verenigingen. Dat biedt de meerwaarde van deskundigheid, maar houdt steeds een risico in voor partijdigheid en een neiging tot conservatisme.
- De pogingen om vrijwilligers bij de advieswerkgroepen te betrekken, mislukken, met uitzondering van de advieswerkgroep Kunsten. Allicht heeft dat te maken met de complexiteit en techniciteit van de agenda.
- De hoofdtaak van de meeste advieswerkgroepen bestaat uit de advisering van concrete subsidie-aanvragen, en heeft dus te maken met het **uitvoeren** van beleid. Haast alle werkgroepen zijn vragende partij voor een verbreding en een verdieping van de taken, zodat de inspraak meer toegespitst wordt op het **voeren** van beleid.
- Voor de beleidsdomeinen jeugd en senioren, stelt de decreetgever een aantal voorwaarden voor de inspraakorganisatie bij het opstellen van lokale beleidsplannen. Hier geldt een categoriale benadering, waarbij de samenstelling een spiegel moet zijn van de doelgroep, en de actieradius verder gaat dan het vrijetijdsbeleid.
- Het beleid kenmerkt zich door een behoefte aan samenhang, en door pogingen om schotten te doorbreken: tussen kunsten, amateurkunsten, erfgoed bijvoorbeeld, of tussen jeugdwerk en opvang. Het veelvoud aan advieswerkgroepen, categoriaal en thematisch leidt nu en dan tot tegengestelde adviezen, of tot verschillen die gebaseerd zijn op verschillende referentiekaders of beoordelingscriteria.
- Vanaf september 2006 zal daarom een onderscheid gemaakt worden tussen adviesraden en -commissies. De eerste zullen vooral beleidsconceptueel en beleidsvoorbereidend werk leveren, de tweede bieden ondersteuning bij de uitvoering van beleid. Voor de jeugdraad en de seniorenraad wordt vanuit cultuur bovendien gepleit voor een categoriale adviesfunctie, dwars doorheen alle bevoegdheden. Wij onderscheiden de volgende raden en commissies

<i>RAAD VOOR CULTUUR</i>	<i>COMMISSIE KUNSTEN</i> <i>COMMISSIE ERFGOED</i> <i>COMMISSIE SOCIAAL-CULTUREEL WERK</i> <i>COMMISSIE CULTUURPARTICIPATIE EN</i> <i>CULTUURSPREIDING</i>
<i>JEUGDRAAD</i>	<i>COMMISSIE VRIJE TIJD</i> <i>COMMISSIE SPEELPLEINEN</i> <i>COMMISSIE JEUGDWELZIJN</i> <i>COMMISSIE INFRASTRUCTUUR</i>
<i>SENIORENRAAD</i>	<i>COMMISSIE PARTICIPATIE</i> <i>COMMISSIE VRIJE TIJD</i> <i>COMMISSIE ZORG</i>
<i>SPORTRAAD</i>	<i>COMMISSIE SPORTPROMOTIE</i> <i>COMMISSIE BUURTSPOORT</i> <i>COMMISSIE AANGEPAST SPORTEN</i> <i>COMMISSIE SPORTINFRASTRUCTUUR</i>

I.1 informatie: professioneel en rationeel

- De enorme investeringsnood en de nood aan rationalisering van de uitgaven leggen de komende twee jaar een hypotheek op de uitbouw van het Monnaiehouse als Nederlandstalig Brussel Communicatiecentrum. In samenspraak met de Vlaamse Gemeenschap willen we blijven zoeken naar een antwoord op de behoefte om de Hoofdstedelijke Openbare Bibliotheek te integreren in een modern communicatiehuis, waar het aanbod van Brussel zich kan tonen aan Vlaanderen, en het aanbod in Vlaanderen aan Brussel. Een brug wordt tussen twee oevers gebouwd. Vanuit het perspectief van de gebruiker van informatie maken we hier geen onderscheid naar doelgroep of categorie. Afhankelijk van de resultaten van de opdrachthouder, en in functie van de beheersbaarheid van de middelen, zullen de volgende acties hiervoor ondernomen worden.
  - De erkenning van de Hoofdstedelijke Openbare Bibliotheek als dé deskundige partner op het vlak van het beheer en de ontsluiting van informatie, en de erkenning van Onthaal en Promotie Brussel als dé deskundige non-profit-partner op het vlak van promotie.
  - Het inbedden van Wonen in Brussel in OPB
  - De uitbouw van één centraal jongereninformatiepunt
  - onderzoek naar het samenvallen van “landelijke” en “lokale” balies (cultuurcommunicatie, toerisme, jeugd), en overleg in functie van de huisvesting van landelijke en plaatselijke partners op het vlak van communicatie en promotie (cultuurnet Vlaanderen, CJP, cultuurtoeristische organisaties, cultuurbeleidscoördinator Stad Brussel)
- Ook dringt zich een rationalisatie van de media op op het vlak van culturele informatie. In overleg met de betrokken partners zal nagegaan worden welke van de onderstaande acties wenselijk en mogelijk zijn:
  - één gebruiksvriendelijk kadaster van sportinfrastructuur, gefinancierd door het Gewest, en beheerd door de gemeenschapscommissies
  - onderzoek naar mogelijke samenwerking tussen De Agenda en Brussel 02
  - groepering van informatiebrochures van de gemeenschapscentra – een per regio
  - een inhoudelijke beperking van de publicaties van de gemeenschapscentra tot een programmablad, en een groepering ervan per regio
  - inpassing van de lokale informatie van de gidsen van de administratie in de regionale programmabladen van de gemeenschapscentra (jeugdgid, sporgid, sportkampenfolder)

I.1 methode en onderzoek

Vijfendertig jaar culturele autonomie in Brussel zijn steeds vertaald in een beleid dat niet alleen gericht was op het engagement van het Vlaams-Brusselse middenveld, maar ook op het advies van datzelfde middenveld over hoe dat engagement te ordenen en te ondersteunen. Alleen is het middenveld zelf veranderd en zijn er nieuwe partners ontstaan door uitbreiding van bevoegdheden, door het oprichten van nieuwe structuren, door wijzigingen in het gebruikersprofiel van de instellingen, door openheid naar andere minderheden... en er zijn nieuwe vormen van en verwachtingen over beleidvoering ontstaan: meerjarenplanning, contractbeleid, effectenmeting... Die hebben geleid tot allerlei experimenten op het vlak van de toetsing van beleid. Wat ontbreekt is enerzijds een verankering van die experimenten en anderzijds een meer wetenschappelijke onderbouw van de inspraak. Voor cultuur, jeugd en sport willen we de komende maanden en jaren de volgende acties ondernemen om daaraan te verhelpen:

- Het BRUT, dat de komende jaren uitgebouwd wordt tot een interuniversitair “observatorium” voor een Nederlandstalig gemeenschapsbeleid in de hoofdstad, zal werk maken van een virtuele databank van onderzoeken en studies, een methode uitwerken om de 300.000-norm te toetsen en waar nodig bij te sturen,

een aanspreekpunt zijn voor statistische en beleidsrelevant wetenschappelijk onderzoek over en voor Brussel en de Vlaamse Gemeenschap. Een van de eerste opdrachten voor cultuur is daarbij een onderzoek verrichten naar de relatie tussen de gemeenschapscentra en hun (potentieel) publiek. Dat onderzoek wordt afgerond tegen februari 2006.

- Het publieksonderzoek moet tot een gebruiksvriendelijk registratiesysteem leiden dat vanaf 2007 door de gemeenschapscentra gehanteerd wordt, om tot exploiteerbare gegevens te komen voor de (bij)sturing van de publieksgerichte werking van de centra.
- De Vlaamse Gemeenschapscommissie speelt methodisch een voortrekkersrol op het vlak van inspraak voor kinderen en jongeren (verTOOG, kinderparlement, filokids, Kliksons....) – uitmondend in Jota! De inspanningen op het vlak van inspraakmethode en –organisatie hebben slechts een direct effect op gemeenschapsbevoegdheden – zijn niet ingebed in gewestbevoegdheden (organisatie van de publieke ruimte, huisvesting, tewerkstelling, veiligheid) die vaak een even grote inpakt hebben op de leefwereld van kinderen. Via concrete projecten in het kader van heraanleg van gewestelijke pleinen of in de participatie in wijkcontracten willen we deze methodiek ook in de praktijk brengen.

II STURING VAN DE INSTRUMENTEN

I.1 Instellingen

a. gemeenschapscentra

situatie

De gezondheid van de gemeenschapscentra bepaalt die van de Vlaamse Gemeenschapscommissie en omgekeerd. De afgelopen jaren hebben veel inzet en energie gevraagd van de vrijwilligers én van de beroepskrachten. Er was niet alleen een inhoudelijke en vormelijke herbronning die geleid heeft tot het afsluiten van convenanten. Er is sinds een goed decennium een groeiende verwachting naar nieuwe opdrachten, nieuwe vormen van samenwerking: gemeenschapscentra worden VGC'tjes op kleine schaal, waar de basisopdrachten aangevuld worden met taken op het vlak van buitenschoolse opvang, taallessen NT2, integratie, wijkontwikkeling, sociale economie, opleiding, milieu-educatie, welzijn, zinnepolen, lokaal sociaal beleid... Het decreet op het lokaal cultuurbeleid luidde bovendien een herdenken in van de verhouding met de gemeenten, die een historische taak van de gemeenschapscentra – de coördinatie van het plaatselijk cultuurbeleid – deels verschoof naar de gemeentelijke overheden.

Net als bij de Vlaamse Gemeenschapscommissie zelf, groeide hieruit niet alleen een nieuw élan, maar ook een vraag naar beheersbaarheid, naar een evenwicht tussen eigen initiatief en ondersteuning van het initiatief van vrijwilligers, naar een evenwicht tussen taalidentiteit en openheid, naar een evenwicht tussen buurtnetwerken en gemeenschapsnetwerken, naar subsidiariteit. Een vraag die, in tijden van budgettaire schaarste, evolueert naar een evenwichtsoefening tussen het begeleiden van allerlei processen, de kostprijs van die processen en de resultaten ervan.

beleidsacties

De gemeenschapscentra, dat zijn 32 gebouwen van diverse aard, 220 personeelsleden, tientallen deelwerkingen, vertakkingen naar welzijn, gezondheid, onderwijs... De artificiële groepering in één cultuurcentrum Brussel kan niet verhullen dat de verschillen tussen de centra vaak groter zijn dan de gelijkenissen, terwijl zowel de definiëring van de basisfuncties en de aanturing van de centra op dezelfde leest geschoeid is. Het is de bedoeling de ervaringen en analyses die de centra van *binnenuit* gemaakt hebben tijdens de voorbereiding en het voeren van de convenantgesprekken als basis te gebruiken voor een doorlichting van *buitenaf*. We onderscheiden hier drie onderdelen:

- een *publieksonderzoek* dat niet alleen het bereik van de centra wil meten, maar ook het potentieel, en dus gericht is op de mogelijkheden van de centra. Die mogelijkheden worden in de Brusselse context niet alleen bepaald door de lokale sociografie, maar ook door de grondwettelijke opdrachten van de inrichtende overheid, van de lokale of bovenlokale actieradius van de centra en van de Nederlandstalige netwerken. We gaan daarvoor uit van categorieën, die ingedeeld worden volgens de band die ze hebben met het Nederlands, en gaan na in welke mate deze categorieën nood hebben aan of bereikt worden door de gemeenschapscentra. Deze opdracht wordt toevertrouwd aan het BRUT, in het kader van de opstart van het interuniversitair documentatie-, informatie- en onderzoekscentrum over Brussel.
- Een *infrastructuurplan*, dat voor de komende vijf jaar de noden en vragen in kaart brengt, en de budgettaire mogelijkheden en beperkingen. Dit plan wordt door de eigen diensten opgemaakt, en wordt afgewerkt voor juni 2005.
- Een *externe audit*, die de organisatie zelf moet toetsen op efficiëntie, een aantal verbeteringen moet voorstellen en begeleiden. Het voorwerp van de audit is een kwantitatieve en kwalitatieve doorlichting van het personeelsbeleid, een analyse van de coördinatie en ondersteuning van beroepskrachten én vrijwilligers, een doorlichting van het infrastructurele en materiële beheer, en een procesanalyse. Voor deze audit wordt een beperkte offerteaanvraag uitgeschreven, waarbij gezocht wordt naar consultants met een expertise op het vlak van veranderingsprocessen bij non- en common profitorganisaties.

Het is evident dat het hier gaat om communicerende vaten. De mogelijkheden en beperkingen op het vlak van infrastructuur bepalen mee de functies en het programma, en de bevindingen van het publieksonderzoek moeten zich vertalen in de organisatie en sturing van de gemeenschapscentra. De externe audit zal daarom een aantal voorstellen op korte termijn moeten verbinden met een

De onderzoeksresultaten van het publieksonderzoek worden verwacht in februari 2006, en zullen geïmplementeerd worden voor het opstellen van de convenanten 2007-2010. De timing van de externe audit zal hiermee rekening houden. Een aantal concrete voorstellen voor onmiddellijke bijsturing worden verwacht tegen eind 2005. Veranderingen op lange termijn zullen het voorwerp van een ruim debat zijn tussen februari en juni 2006.

b. jeugdcentra in kansarme buurten

situatie

Het beleid ten aanzien van kansarme jeugd is doorgaans ingebed in een wijkgebonden aanpak. De Vlaamse Gemeenschapscommissie subsidieert centra in 8 wijken. Dit stelt niet alleen problemen naar beheersbaarheid (deze 8 wijken vertegenwoordigen 5 % van het totale aantal kansarme buurten, maar 50 % van het jeugdwerkbudget van de Vlaamse Gemeenschapscommissie), maar ook naar finaliteit, niet vanuit het perspectief van de jongeren uit die wijken, maar vanuit dat van de actieradius van de Vlaamse Gemeenschapscommissie als overheid. Deze centra concentreren zich immers rond de kanaalzone (op Chambéry na), in een vijftal gemeenten. In tegenstelling tot de gemeenschapscentra, waarbij de overheid zelf voor een spreiding over het totale territorium van het Gewest gezorgd heeft, is dit soort autonome jeugdinfrastructuren in de rest van Brussel onbestaande. Op de historische uitzondering van het Roodebeekcentrum na.

beleidsacties

- Het beleid ten aanzien van ***kansarme kinderen en tieners (-14 j)*** moet sterker georiënteerd worden naar ***netwerkgebonden en wijkdoorbrekende*** initiatieven, met voor een hoofdwerking naar kinderen uit het Nederlandstalig onderwijs.
- Een aantal centra kampen met een wisselende tot bedroevende kwaliteit op het vlak van beheer. Een – op zijn minst gedeeltelijke- fusie, zowel op het vlak van het beheer van infrastructuur als op dat van personeelsbeleid dringt zich op. Het steunpunt Bres krijgt daarom de opdracht om de noodzakelijke hervormingen versneld door te voeren.
- Jongeren (+ 16) blijken mobiel genoeg om te shoppen tussen activiteiten van verschillende organisaties. Het wijst erop dat er ook op het vlak van programmatie samenwerking mogelijk is, zonder het recht op een autonome plek in vraag te stellen.
- Inspanningen om de doorstroming van jongeren naar vrijwillig engagement en leiding te realiseren, moeten opgedreven worden.
- De inzet van beroepskrachten voor de jongerenwerking moet de komende jaren geleidelijk evolueren naar een evenredige verdeling tussen jongens- en meisjeswerkingen.

c de cultuurhuizen

situatie

- Traditioneel beperkt de rol van de Vlaamse Gemeenschapscommissie ten aanzien van de Vlaamse cultuurhuizen zich tot die van een suppletieve overheid bij het beleid van de Vlaamse Gemeenschap. Het dossier van de Koninklijke Vlaamse Schouwburg heeft die verhouding gewijzigd. De VGC is hiermee niet langer ondersteunende partner, maar verantwoordelijke overheid voor de exploitatie. Die evolutie is even

ingrijpend voor het beleidsdomein cultuur, als de rol als inrichtende overheid van eigen onderwijsinstellingen was voor het beleidsdomein onderwijs. De bouw van het jeugdtheater zal die rol nog versterken. In tegenstelling tot Onderwijs wordt die bijkomende opdracht niet gecompenseerd door bijkomende middelen.

- Een aantal Brusselse instellingen, die niet alleen naar *werking*, maar ook naar *organisatie en beheer* als tweetalig bestempeld kunnen worden en tweetalig willen blijven, kunnen niet structureel ondesteund worden. Zij kunnen zich, indien zij daarvoor kiezen, inschrijven in het Vlaamse Kunstendecreet als zij hun structuur eentalig maken. De werking kan twee- of meertalig blijven, net als die van andere Vlaamse Kunstinstellingen. Tot zolang dienen zij een beroep te doen op projectmatige ondersteuning vanuit de Vlaamse Gemeenschapscommissie. De intenties om tot een cultureel akkoord te komen tussen de twee gemeenschappen, opgenomen in de regeerakkoorden van beide overheden, blijft tot op dit ogenblik dode letter. Het lijkt er ook op dat de *invulling* van zo'n akkoord in de *geesten* van de de VG en van de VGC verschilt. Waar de Vlaamse Gemeenschap een logica lijkt te hanteren waarbij de instellingen in Brussel zich probleemloos aan de identiteit van de *stad* mogen spiegelen, zolang de sturing van die instellingen maar gebeurt door mensen die verwant zijn met de *gemeenschap*, blijft de Vlaamse Gemeenschapscommissie geloven in mogelijkheden om institutionele samenwerking ook te vertalen in een gemeenschappelijk beheer.

beleidsacties

- De Vlaamse Gemeenschapscommissie wil haar beleid ten aanzien van de Vlaamse cultuurhuizen handhaven op of aanpassen aan een vergelijkbaar niveau met andere stedelijke overheden. De exploitatie van de KVS wordt geraamd op 1.500.000 € per jaar, vanaf 2006. Die van Bronks moet geraamd worden op 300.000 tot 500.000 €. De Vlaamse Gemeenschapscommissie kan dit geld niet op tafel leggen zonder het eigen cultuurbeleid en bij uitbreiding dus ook dat van de Vlaamse Gemeenschap ingrijpend te wijzigen. In functie daarvan wil de Vlaamse Gemeenschapscommissie in samenspraak met de Vlaamse Gemeenschap, en op basis van een benchmark met cultuurhuizen in andere Vlaamse steden, de enveloppe bepalen die nodig is om deze instellingen naar behoren te laten functioneren.
- Het Kunstenoverleg heeft de afgelopen jaren bewezen dat samenwerking loont, zowel op het vlak van aanbod als op dat van zichtbaarheid, en kreeg intussen een Franstalig pendant. De kwaliteit en slagkracht van de Vlaamse Cultuurinstellingen stimuleert zo van onder uit een culturele samenwerking. Het Kunstenweekend is daar een voorlopig hoogtepunt van. De Vlaamse Gemeenschapscommissie wil deze projectmatige samenwerking verder ondersteunen en verankeren in een ruimer samenwerkingsakkoord op Brussels niveau.

d de volkshogeschool

situatie

Citizenne stak in 2004 van wal, en wordt onze prioritaire partner op het vlak van vorming. Het bestaan zelf van een volkshogeschool wijst op een geloof in de vormende kracht van ontmoeting. De missie van Citizenne kan zo samengevat worden: het uitzetten van een aantal richtingaanwijzers naar ontmoeting in de stad. Citizenne richt zich naar de inwoners van de stad, die een band hebben of willen met het Nederlands.

beleidsacties

Met Citizenne wordt een convenant afgesloten waarin de taken van de volkshogeschool worden afgebakend in relatie tot andere aanbieders van vorming. Belangrijk is dat de volkshogeschool niet *in de plaats treedt* van die netwerken, maar ze aanvult en ondersteunt.

- De biotoop van de volkshogeschool is de vrije tijd, waarin mogelijkheden ontsloten of gecreëerd worden voor mensen om gelijken of anderen te ontmoeten, en zichzelf in groep te ontplooien. Het is belangrijk dat Citizenne hierin ook een prominente plaats geeft aan het Nederlands.

- De volkshogeschool werkt niet op een eiland, maar in een netwerk van organisaties. Centraal in dat netwerk staan voor ons de gemeenschapscentra die, elk met een eigen invalshoek en dynamiek, de afgelopen twintig jaar een indrukwekkend cursusaanbod ontwikkeld hebben.
- De volkshogeschool werkt in een meertalige en multiculturele omgeving. Het is een omgeving die voor veel gemeenschappen, niet alleen autochtone, maar ook allochtone, zo snel verandert dat ze bedreigend wordt. Het is daarom niet alleen de taak van de volkshogeschool processen van ontmoeting tussen minderheden te stimuleren, maar ook hun zelforganisatie...

e. De hoofdstedelijke openbare bibliotheek

situering

- De HOB is zowel op het vlak van bereik dé belangrijkste en op het vlak van cultuurspreiding een van de belangrijkste Cultuurhuizen van Brussel. Als co-piloot van het communicatiecentrum kan ze dat ook worden op het vlak van de cultuurpromotie.
- De HOB is de motor van een performant streekgericht bibliotheekbeleid en dus een onmisbare partner in de uitbouw van een netwerk van lokale en mobiele bibliotheekvoorzieningen.
- Het vorige college besliste op 28 februari 2002 het personeelskader van de HOB te verhogen van 28,5 naar 43 personeelsleden, om het uitgebreider werkgebied en het groter takenpakket het hoofd te kunnen bieden. Dit zou gebeuren aan een ritme van 2,5 personeelsleden per jaar, tot 2008. Sindsdien werd deze stijging jaarlijks voorzien. In 2004 werkten er 32, 5 personeelsleden in de HOB.

beleidsactie

- In afwachting van een rationaliseringsplan voor de personeelsuitgaven, besliste het College van bij de opmaak van de begroting 2005 de personeelsuitgaven te bevriezen. Wil Brussel de vergelijking met andere (groot)stedelijke bibliotheken doorstaan, is het uitvoeren van het in 2002 genomen engagement een noodzaak. Een groei die allicht om budgettaire redenen vertraagd dient te worden. Afhankelijk van het groeiritme moeten de komende jaren binnen de personeelsbegroting de uitgaven voor het kader van de HOB jaarlijks aanwassen met 50.000 € tot 100.000 €

f. het seniorencentrum

situatie

- Het senioren*beleid* werd de afgelopen jaren gereduceerd tot een zorgvraag: het zorgaanbod, de zorgverzekering, woonzorgnetwerken... essentiële vragen voor de vandaag nog groeiende groep Nederlandstalige zorgbehoevende 75-plussers... waarbij de grote groep actieve senioren wat op de achtergrond verzeilde. Ondanks een integratie van coördinerende taken op het vlak van welzijn bij de Brusselse Welzijnsraad, en het verdwijnen van de advieswerkgroep derde leeftijd, bleven de verschillende overheden voor advies en beleidsvoorbereiding een beroep doen op de expertise van het Seniorencentrum. Tegenover deze ad hoc-opdrachten stond een status quo op het vlak van structurele ondersteuning en een afkalving van het vormingsaanbod ten voordele van Citizenne. Een en ander leidde tot een structureel tekort dat , gespreid over twee jaar, diende weggewerkt te worden.
- Het decreet op het inclusief seniorenbeleid lijkt een stap te zijn in de tegengestelde richting van de des-integratie van het categoriaal beleid waar het seniorencentrum voor stond en staat. In elk geval wordt daarin uitgegaan van een raad voor senioren, die een zeg krijgt in de uitbouw van een geïntegreerd lokaal seniorenbeleid.

beleidsactie

- Vanuit een cultureel perspectief willen wij met het collegelid bevoegd voor welzijn, werken aan een categoriaal beleidsplan voor senioren, dat uitgaat van een onderbenut *potentieel*. Het seniorencentrum speelt in dat proces, op hdaarin een belangrijker rol.
- in de loop van 2005 wordt een nieuwe overeenkomst met het seniorencentrum onderhandeld, in samenspraak met het collegelid bevoegd voor welzijn.

g. het huis voor de sport revisited ?

situatie

- De sportdienst is behalve het aanspreekpunt voor het Nederlandstalige sportverenigingsleven, ook de grootste sportvereniging van Brussel. Ontstaan als een trio gesubsidieerd contractuele sportanimatoren, is de sportdienst uitgegroeid tot een ploeg van .... personeelsleden, die een indrukwekkend aantal evenementen, vormingscursussen, sportlessenreeksen, kampen, sportacademies... initieert of organiseert. Samen met de speelpleinen is sport het enige terrein waar het overheidsinitiatief overweegt op de ondersteuning van het particulier initiatief. De continuïteit van het aanbod wordt goeddeels door de sportdienst zelf verzekerd. De uitbouw van een structureel aanbod via clubs komt moeilijk van de grond. Zo is de sportdienst de belangrijkste partner van de sportdienst op het terrein.
  - de Vlaamse Federaties spelen nauwelijks een rol in Brussel
  - via een conventie met de Federatie Gehandicaptensport wordt een personeelslid hiervan naar de sportdienst gedetacheerd... die overeenkomst heeft geleid tot een apart beleid op het vlak van aangepast sporten.
  - de sportdienst was, in samenwerking met RISO Brussel, draagmoeder van de vzw Buurtsport, die in het kader van het stedenfonds tewerkstellingsdoeleinden combineert met buurtsportinitiatieven, deze vzw werd enige tijd gehuisvest op de sportdienst
- Op 5 mei 2004 keurde het Vlaams parlement het decreet op de onderwijsgebonden sport goed. Dit decreet voorziet in de oprichting van een Vlaams Centrum voor Onderwijsgebonden Sport (VCOS) dat de Stichting Vlaamse Schoolsport (SVS) en diens bestaande werking en service integraal zal overnemen. Het Centrum zou werken via één coördinerend Vlaams en vijf provinciale secretariaten. Hierbij werd de Vlaamse Gemeenschapscommissie over het hoofd gezien. Nochtans zijn er redenen genoeg om dat niet te doen:
  - Tijdens de schooluren worden door de SVS pakketten binnenschoolse activiteiten aangeboden. Veel scholen in het Brusselse beschikken zelf niet over geschikte sportinfrastructuur om er het sportaanbod van SVS te laten plaatsvinden. In tegenstelling tot Vlaanderen, waar gemeenten vaak gratis hun sportinfrastructuur ter beschikking stellen van schoolsportactiviteiten, is de gemeentelijke sportinfrastructuur in Brussel overbezet door -hoofdzakelijk- Franstalige scholen. Een aanzienlijk deel van het aanbod van SVS voor Brusselse scholen vindt daarom plaats in de Brusselse rand, wat tijdverlies en een hoge kostprijs met zich meebrengt.
  - Na de schooluren (woensdagnamiddag of naschools) vergt de deelname van scholen een hoge mate van vrijwillige inzet van leerkrachten. Veel leerkrachten L.O. geven les aan verschillende scholen. Vaak wonen ze zelf niet in Brussel of hebben ze geen band met de wijk en de plaatselijke gemeenschap. Dit verhoogt de drempel om zich ook na de schooluren vrijwillig te engageren.
  - Op dit ogenblik maakt de Brusselse werking deel uit van het SVS-secretariaat Vlaams-Brabant. Nochtans vraagt de Brusselse schoolsport een aparte aanpak van een personeelskader dat een grondige terreinkennis heeft van de Brusselse context. De sportdienst zelf (oa in Schaarbeek en Sint-Lambrechts-Woluwe) vult, in samenwerking met de directie onderwijs (via leerlinggebonden toelagen), een aantal leemtes in.

beleidsacties

- het decreet op het schoolgebonden sporten wordt op dit ogenblik opnieuw geëvalueerd. Er is dus ruimte én bereidheid om Brussel in het decreet een eigen plaats toe te wijzen. Wij pleiten voor een erkenning van en voorafname voor de sportdienst van de Vlaamse Gemeenschapscommissie als lokaal steunpunt voor schoolgebonden sport, omwille van de expertise en terreinkennis.
- De soms omslachtige constructies, waarbij de sportdienst externe expertise inhuurt via overeenkomst, en vervolgens die expertise zelf moet aansturen en structuur geven, in combinatie met haar rol als organisator, kan een duidelijker structuur, een grotere zichtbaarheid en een flexibelere werking krijgen door verzelfstandiging. In één huis van de sport kunnen dan kamers voor sport-voor-allen, schoolsport, aangepast sporten of buurtsport in ondergebracht worden. Bovendien zou vanuit een vzw-structuur gezocht kunnen worden naar bijkomende financiering (fondsen, PPS). Wij willen onderzoeken of zo'n verzelfstandiging in de loop van deze legislatuur wenselijk en haalbaar is.

I.1 Het verenigingsleven

Vertooggemeenschappen zijn de beste waarborg tegen verzuring en extremisme. Dat is de boodschap van Marc Elchardus, die bij zijn wetenschappelijke beschouwingen precies uitkomt bij wat allicht de premisse zelf van het onderzoek naar de rol van het “middenveld” is. Het is evenwel niet ondenkbaar dat verzuurde en extremistische mensen zich niet thuisvoelen bij verenigingen, behalve dan bij extremistische verenigingen, en dat ze er daarom minder te vinden zijn. Hoedanook, zowel de aard van als de deelname aan het verenigingsleven in Vlaanderen zijn uniek, en als het dan geen katalysator is voor sociaal engagement, dan toch zeker een barometer. Het is een open deur intrappen als we stellen dat het verenigingsleven in de grootstad onder druk staat.

nestwarmte en openheid

- Bij de toelichting van het lokaal cultuurbeleidsplan van de Stad Brussel in het dorp Haren, lichtten de beleidscoördinator toe dat de stad wel wat middelen veil had voor organisaties die moeite deden om ook nieuwe Brusselaars bij de werking te betrekken. Waarop een plaatselijke dame van 86, verantwoordelijke van een plaatselijke seniorenvereniging, zich afvroeg of er ook centen waren voor een taart en koffie voor de verjaardag van een lid dat net 95 geworden was. De dames van de club waren nog met 8, en allicht te moe om zich nog te bekommeren om verjonging met nieuwe Belgen van beneden de 80. Het beleidsplan van de stad Brussel is geschreven door een ingeweken Nederlandstalige Brusselaar met een hogere opleiding, die werkt voor een schepen die ook een ingeweken Nederlandstalige Brusselaar is met een hogere opleiding.

Ingeweken Nederlandstalige Brusselaars met een hogere opleiding hebben het voor openheid. De dames van de club waren allicht in Haren geboren, en ook vast van plan daar te sterven, zij het niet zonder het vieren van elkaars verjaardagen, en begrafenissen, waarop alleen de leden van de club uitgenodigd zijn.

- Een studie van Rudi Janssens van 2003 wijst ondermeer op het verschil in vrijetijdsbeleving tussen lager geschoolde Nederlandstaligen die in Brussel geboren zijn, en zij, vaak hoger geschoold, die er komen wonen zijn. De eerste zoeken de eigen taalgemeenschap op op informele momenten, en schakelen makkelijker over op het Frans in officiële omstandigheden. De laatste zijn in formele contacten veel assertiever als het op het gebruik van het Nederlands aankomt, maar bouwen makkelijker informele contacten op met anderstaligen. Of dat onderscheid ook bij Brusselaars van allochtone oorsprong geldt, werd niet onderzocht. In elk geval geldt het recht op *zelforganisatie* voor iedereen. We willen graag te weten komen in welke mate de openheid naar ontmoeting tussen verschillende culturen, die het beleid voorstaat, zich ook vertaalt in de organisatie van het verenigingsleven. En of dat nodig is.

beroepskrachten en vrijwilligers

- Ondanks een jaarlijkse daling van de middelen voor lokale sociaal-culturele verenigingen, breidt in 2004 het aantal hoofdstedelijke verbonden met 2 uit – tot 9. Tegelijkertijd merken we een verschuiving van de taken van een aantal van de beroepskrachten van de ondersteuning van vrijwilligers naar het overnemen van de taken van de vrijwilligers zelf.
We willen graag te weten komen of de uitbreiding van geprofessionaliseerde verbonden leidt tot meer lokaal vrijwilligerswerk, en of we afdelingen, die gedragen worden door een regionale beroepskracht, nog als afdeling mogen beschouwen...
- Verenigingen met een hoge graad van professionalisering, vragen een dubbel vrijwillig engagement: een van bovenaf, van vrijwilligers- beheerders, en een van onder uit, bij de organisatie van activiteiten. We willen te weten komen of beheerders opgewassen zijn tegen de complexe taak van het managen van een organisatie met personeel, en we willen weten of de personeelsleden van geprofessionaliseerde verenigingen vooral begaan zijn met het organiseren van activiteiten, of met het organiseren van vrijwilligers voor het opzetten van activiteiten.

structuren en mensen

- De VGC richten steunpunten op, terwijl verenigingen zich organiseren in koepels of verbonden. Gemeenschapscentra worden ingericht door de overheid, maar bestuurd door vrijwilligers. We willen weten of en welke verenigingen nood hebben aan externe of interne structuren, en hoe die zich met elkaar moeten verhouden.
- In het lokale cultuurbeleid worden verschillende gemeentes een partner voor het verenigingsleven. We willen te weten komen hoe die verenigingen dat ervaren, en of de plaatselijke verenigingen ook een partner worden voor het gemeentelijk beleid.

Beleidsactie

Om een antwoord te geven op bovenstaande vragen naar de aard en de gezondheid van het verenigingsleven in Brussel, willen we een diagnose stellen, door vragen te stellen en te luisteren. We willen zoveel mogelijk mensen horen, maar ook voldoende diepgang in de bevraging krijgen. We organiseren een *zoekconferentie*, een zoektocht van binnenuit met een begeleiding van buitenaf, door onderzoekers.

De zoektocht wordt afgerond in juni 2005 en dient een meervoudig doel:

- een brede bevraging organiseren van het sociaal-culturele werkveld
- formele en informele ontmoeting organiseren tussen deelwerkingen en deelcategorieën
- de plaats bepalen van een Nederlandstalig sociaal-cultureel beleid ten opzichte van andere gemeenschap(pen)
- na 2005 het beleid en de regelgeving (bij)sturen

III RUIMTE GEVEN

De leefbaarheid van de stad begint bij een leefbare omgeving... Brussel telt meer dan 6000 inwoners per km². Dat is drie keer zoveel als Antwerpen, vijftien keer zoveel als Vlaanderen en dertig keer zoveel als Wallonië... Daar komen dagelijks nog eens een kleine 2000 pendelaars per vierkante km bij.

Hoe kleiner de ruimte, hoe beter ze benut moet worden. Dat klinkt als het motto van een Zweedse meubelfabrikant, maar moet de bekommernis worden van iedereen die met Brussel begaan is. Dat geldt niet alleen voor de kwantiteit en kwaliteit van de woon- en werkruimte, of de hoeveelheid en kwaliteit van de bewegingen in de publieke ruimte, maar ook voor het gebruik daarvan voor culturele, sociaal-culturele en sportieve activiteiten.

Omgerekend heeft elke Brusselaar minder dan 170 m² om in Brussel te wonen, te werken en er zich te ontspannen... dit vraagt niet alleen een hoge mate van efficiëntie in het gebruik van die ruimte, maar ook een hoge mate van solidariteit en verdraagzaamheid. Als je bovendien bedenkt dat die ruimte ingenomen wordt door 100 nationaliteiten, die samen enkele tientallen talen spreken, kunnen de twee Gemeenschappen die instaan voor gemeenschaps-voorzieningen, niet anders dan zich afvragen hoe die ruimte in Brussel ook *cultureel* ingevuld wordt.

Cultuur is spelen voor volwassenen, en kinderen hebben de neiging de schaarste op te zoeken: een boom in een open vlakte, of een open plekje tussen gebouwen. De inrichting van de ruimte is daarom minstens even belangrijk dan de ruimte zelf – variatie, uitnodiging, geborgenheid, speelsheid... Dat geldt niet alleen voor de formele ruimtes, scholen, gemeenschapscentra, culturele centra, sportzalen... maar vooral ook voor de publieke, informele ruimtes – parken, trappen, metrostations... ***Daar kan een stedelijk beleid wat aan doen: niet aan het gebrek aan ruimte, maar aan het gebrek aan schaarste.*** Shoppingcentra hebben dat al een tijd begrepen.

Vanuit een vrijetijdsbeleid, willen we op die vragen een bescheiden antwoord geven.

I.1 fysieke ruimte

Het investeringsbeleid is het voorwerp van een afzonderlijk meerjarenplan, dat voor het zomerreces 2005 als beleidsbrief aan de Raad zal voorgelegd worden. In de begroting 2005 werd evenwel al een belangrijke voorafname op deze meerjarenplanning beslist. Volgens de financiële audit van november 2004 heeft de Vlaamse Gemeenschapscommissie, zonder bijkomende inkomsten en met eenzelfde uitgavenniveau op de gewone begroting, een investeringscapaciteit van 90 miljoen € tussen 2005 en 2009, waarvan 60 % al in 2005 vastgelegd wordt, en 20 % toegewezen werd aan het urgentiefonds onderwijsinstellingen voor de komende 4 jaar. Voor de uitvoering van het summiere maar ambitieuze investeringsluik van het zomerakkoord is er te weinig geld. Daarom zullen niet alleen inhoudelijke maar ook strategische keuzes nodig zijn. We noemen er enkele die als leidraad zullen dienen bij investeringen op het vlak van cultuur, jeugd en sport.

- nieuwe infrastructuur of de uitbouw van bestaande infrastructuur wordt onderworpen aan een objectief behoeftenonderzoek, dat uitgaat van de behoeftes van de gebruikers, en niet van de instellingen zelf;
- voor eigen gebouwen waarvoor geen bestemming is, of waarvoor de middelen ontbreken om er de gewenste bestemming aan te geven, wordt een overdracht of verkoop overwogen;
- gewestelijke programma's voor sociale stadsontwikkeling bieden nu vaak ongebruikte mogelijkheden tot co-financiering, net als Europese investeringsprogramma's... die kunnen aangesproken worden zonder uitbreiding van het personeelskader, door een heroriëntering van opdrachten, en door het inroepen van externe expertise in plaats van eigen aanwervingen.
- vanuit het gebrek aan ruimte, en het gebrek aan schaarste, pleiten we vanuit cultuur voor een maximaal rendement van de geplande investeringen. Een Brusselse invulling van het begrip “brede school” zou de omvangrijke, terechte en noodzakelijke investeringen in schoolgebouwen laten renderen voor bredere maatschappelijke opdrachten. Dat gebeurt al in beperkte mate voor het openstellen van

schoolsportinfrastructuur, maar kan uitgebreid worden naar andere functies. Zo legt de uitbouw van het aanbod Nederlandse taallessen bij enkele gemeenschapscentra een hypotheek op de beschikbaarheid van de lokalen voor verenigingen, terwijl scholen 's avonds leeg staan. Ook het onbehagen van directies om infrastructuur ter beschikking te stellen van de speelpleinen leidt tot situaties waar de speelruimte voor kinderen in vakantieperiodes beperkter is dan tijdens het schooljaar... Jeugd, cultuur en sport pleiten sterk voor een rationele, overlegde, maar besliste koppeling van investeringen in schoolinfrastructuur aan het begeleid gebruik ervan in de vrije tijd.

a. Sport

- Voor eigen, monocommunautaire sportinfrastructuur zijn in de begroting 2005 geen afzonderlijke middelen ingeschreven. De bouw van een sportzaal op de campus Elishout is in het bouwprogramma voorzien, met middelen uit het Onderwijsfonds.. De geplande investeringen in het marshallplan uit de vorige legislatuur zijn bevroren. Enkel engagementen die betrekking hebben op aanvullende subsidiëring bij de Vlaamse Gemeenschap, worden, eventueel via begrotingswijziging, nagekomen worden.
- De contracten voor sportinfrastructuur worden geëvalueerd. Omdat zij gefinancierd worden met middelen uit het Lambertmontfonds, is hun voortbestaan onzeker. In elk geval is het de bedoeling voldoende middelen te blijven voorzien om ten minste de tussenkomsten voor het gebruik van deze infrastructuur door verenigingen te continueren.
- De Vlaamse Gemeenschapscommissie zal een samenwerkingsverband opzetten met de Cocof voor het beheer van de Gewestelijke middelen voor sportinfrastructuur. De klemtoon zal daarbij liggen op buurtsportinfrastructuur als antwoord op het recht op beweging, en op werken aan en beheer van bovengemeentelijke infrastructuur, in het bijzonder de gemeentelijke zwembaden.

b. Cultuur

- De vrij indrukwekkende reeks investeringen in Brussel de afgelopen tien jaar (Kaai, Kaaistudios, AB, KVS, Beurs...) zijn gekoppeld aan *instellingen* en aan het *tonen* van de artistieke productie... Naar ruimtes voor *kunsten* en voor het *maken* van artistieke producten blijft de vraag groot. Hier en daar duiken particuliere initiatieven op, waarbij een leegstaand gebouw in ruil voor renovatie een tijdlang als werk- en woonruimte ter beschikking staat van jonge artiesten...
- De bouw van het jeugdtheater Bronks zal deze legislatuur de enige belangrijke investering in podia zijn door de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Hierna zal, in overleg met de Vlaamse Gemeenschap, alle aandacht, ook budgettair, noodgedwongen gaan naar de exploitatie van de podia die de afgelopen jaren uitgebouwd zijn. Gelet op de grote taalheterogeniteit van de toekomstige generaties Brusselaars moet overwogen worden of voor de exploitatie van het jeugdtheater geen samenwerking met de Franse Gemeenschapscommissie en met de Stad Brussel mogelijk is.
- In 2005 werd er bewust voor gekozen de beschikbare investeringsmiddelen maximaal te concentreren op de gemeenschapscentra. Uit een raming van de laatste fasen van verbouwingswerken die de afgelopen legislatuur gestart zijn, en van de noodzakelijke werken als een gevolg van het rapport van de veiligheidsadviseur, blijkt dat de middelen hier nauwelijks toereikend voor zijn. Vragen naar nieuwe investeringen voor grote verbouwingswerken of voor uitbreiding van bestaande infrastructuur maken dus deel uit van de meerjarenplanning, en van de investeringsmarges voor de komende legislatuur.
- Brussel beschikt over voldoende – zij het vaak tijdelijke - leegstaande infrastructuur die met een minimum aan kosten bruikbaar gemaakt kan worden voor creatie/repetitie/performances... Een deel van die ruimte is publiek of semi-publiek, een deel privaat. Met een permanente logistieke *structuur* -een soort cultureel immobiliënkantoor- kunnen lege ruimtes in de stad tijdelijk artistiek ingevuld worden. Een kapstok voor de uitbouw van een ondersteuningsstructuur voor ruimtelijke en logistieke ondersteuning van (jonge) kunstenaars vinden we bij organisaties als City Mine(d) en Argos... Een pilotoproject in deze zin zou kunnen ingebed worden in de culturele doelstellingen van het Stedenfonds.

c Jeugd

Ondanks aangehouden inspanningen sinds tien jaar, blijft er gebrek aan eigen fysieke ruimte: kleinschalige, huiselijke infrastructuur voor kleuters, avonturenplein voor lagere schoolkinderen, repetitieruimtes en atelierruimte voor creatieve adolescenten en jongvolwassenen... Het geven van ruimte voor spel en zelfontplooiing is, wat ons betreft, een kernopdracht van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. De geleverde inspanningen zullen de komende legislatuur aangehouden worden, omdat het verdwijnen van een jeugdlokaal gelijk staat met het verdwijnen van een jeugdvereniging:

- een eigen infrastructuurconsulent blijft ter beschikking staan van jeugdverenigingen voor deskundige en praktische ondersteuning bij het zoeken naar geschikte infrastructuur, het geschikt maken van gevonden infrastructuur, het opstellen van dossiers;
- een bijzondere aandacht moet gaan naar autonome jeugdlokalen in de tweede kroon, waar het steeds moeilijker wordt geschikte jongereninfrastructuur te vinden en te houden. Jeugdhuis De Branding in Laken vindt geen alternatief voor het nakend verlies van zijn lokaal, jeugdclub 't Vosske huist in en jeugdhuis in Sint-Lambrechts-Woluwe dreigt, na het vervallen van de erfpachtovereenkomst voor de Villa Montald in 2009, ook in de kou te komen... Gemeenten hebben met Nederlandstalige jeugdhuizen geen affiniteiten, aangezien een meerderheid van de jongeren er niet in de gemeente wonen. En in de werking van gemeenschapscentra zijn jongeren een blinde vlek. Zonder inspanningen dreigt tussen de vijfhoek en de gemeenten in de rand rond Brussel een jongeren-poesta.
- binnen de perken van de begroting wordt ernaar gestreefd jaarlijks 200.000 € in te schrijven om aan dringende infrastructuurnoden van jeugdverenigingen te blijven voldoen.
- de verwerving, inrichting en uitbating van een speelpleindomein voor + 5 jarigen, blijft een natte droom, waarvoor de eerste jaren noch de opportuniteit, noch de middelen voorhanden zijn.

I.1 culturele ruimte

Met culturele ruimte bedoelen we ruimte voor inspraak, creatie, ontmoeting, deelname, vorming... De culturele ruimte in Brussel wordt gekenmerkt door een grote beweeglijkheid, die tegelijkertijd uitnodigend en bedreigend is. Uitnodigend voor de ingeweken student die, na zich jaren met kennis gevoed te hebben, zich verder wil voeden met het stadsleven. Uitnodigend voor de arme die metrostations en mensen opzoekt, of voor de nieuwkomer, die op zoek is naar anonimiteit en zwart werk. Uitnodigend voor de kunstenaar die er artistieke prikkels zoekt, en een vitrine. Maar bedreigend voor ouderen die op zoek zijn naar herkenbaarheid uit de stad van hun jeugd, voor wie geen Frans spreekt, voor ouders die hun kinderen op straat willen laten spelen. Het beleid dat hier van doen is, is in wezen een beleid van mobiliteit van lichaam en geest, een evenwichtsoefening tussen verplaatsing en rust, tussen snelheid en traagheid. Leegte geleidt niet, Chaos produceert niet.

- De afgelopen legislatuur werd het cultuurbeleid vooral gestuurd door de vraag naar **de maatschappelijke relevantie** ervan. Uitgaande van de premisse dat cultuur emancipeert, en dus bevrijdt, werd de rol van de overheid voornamelijk ingevuld als die van “democratisator”... Die zorg werd allicht het meest gebald geformuleerd door voormalig en huidig Vlaams Minister van Cultuur in de Vooruit, toen hij het had over het “elitair ascetisme” van de cultuursector. Ook in Brussel werd dit de *rode draad* van het cultuurbeleid:
  - de *decentralisatie* van het cultuurbeleid
  - het vervagen van het onderscheid tussen professionele en amateurkunsten
  - een revival van de *volkstaal* en het *volkstheater*
  - de aandacht voor gezinsprojecten op het vlak van erfgoed
  - de aandacht voor *cultuurparticipatie*: de cultuurwaardenbon
  - het inschrijven van het “*publieksbereik*” bij de subsidiecriteria voor kunstinstellingen en –verenigingen
  - het gewicht van de *scholenprogrammatie* van de gemeenschapscentra
  - ontwikkeling van het *streekgericht* bibliotheekwerk

- de professionalisering en stroomlijning van de cultuur *communicatie*
  - het onderdak van Arts Basic for Children (ABC) in jeugdcentrum De Fabriek
  - de ondersteuning van Zinneke, als *top-down* stimulus voor bottom-up *artistieke creatie*
  - *mediatisering* van de literatuur via o.a. het Groot Beschrijf...
- Maatregelen die stuk voor stuk de verdienste hebben drempels te slopen, en zowel het bereik van de *instellingen* als de mogelijkheid tot culturele ontplooiing van het *publiek* zelf te vergroten. Een focus die anderzijds ook een risico inhoudt: het ondergeschikt maken van artistieke criteria aan afgeleide criteria (kunst moet iets anders dienen: integratie bijvoorbeeld, of een gemeenschapsidentiteit, of een economisch belang...), en bijgevolg het ondergeschikt maken van het artistiek product aan het doel dat het dient, dreigt de *kunstenaar zelf* en zijn werk op de achtergrond te plaatsen.
  - John Cage vond dat je beter muziek kunt schrijven dan uitvoeren, je beter muziek kunt uitvoeren, dan er naar luisteren, je er beter kunt naar luisteren dan haar te misbruiken voor verstrooiing, amusement of cultuurconsumptie. John Cage was een serieuze mens.

De kwaliteit en diversiteit van het aanbod bepalen in hoge mate ook het bereik. *Een overheid moet daarin geen keuzes maken in de plaats van de mensen, maar er alleen voor zorgen dat mensen zo weinig mogelijk hindernissen moeten nemen om zelf hun keuze te maken.*

- Het poëzieproject dat Het Beschrijf in onze opdracht uitwerkt, is zo'n project, waarbij de bewoners van een wijk mee de uitkomst van het artistiek proces bepalen, zonder deel te nemen aan het maken van het artistiek product zelf. Dit raakt aan de grond van sociaal-artistieke projecten: hoe kun je mensen in dialoog laten treden met kunst, zonder de kunst triviaal te maken. Het is een van de accenten die we willen toevoegen aan het cultureel aanbod, en versterken in de culturele doelstellingen van het stedenfonds: de aanwezigheid van kunst in de publieke ruimte, in een dialoog met de gebruikers van die ruimte: bewoners, pendelaars, passanten.
- de cultuurwaardenbon wordt herzien:
  - Sinds 2005 geldt een territoriale beperking tot Brussel en de Rand. Een beperking die te maken heeft met beheersbaarheid: cultuurpromotie voor Brussel in heel Vlaanderen overstijgt op termijn de draagkracht van de VGC.
  - Het *instrument* cultuurwaardenbon moet kaderen in een beleid dat gericht is op het slopen van drempels voor cultuurparticipatie en cultuurconsumptie... Die drempels kunnen evenzeer van culturele of fysieke aard zijn, dan van financiële. Dat de bon ook een promotiemiddel is voor de instellingen is een afgeleid voordeel, en mag geen doel op zich worden. Het is dan ook belangrijk doelstellingen, doelgroepen én instrumenten van een cultuurparticipatiebeleid te definiëren...
  - Naast een aantal financiële drempels moeten in Brussel ook een aantal fysieke en organisatorische drempels overwonnen worden. Voor senioren is er nood aan een transport op maat. De stap van de woning naar het openbaar vervoer is – zeker 's avonds – immers (te) groot. Gezinnen met kinderen kunnen in de grootstad dan weer minder een beroep doen op informele opvang, terwijl de uitbouw van een netwerk van formele opvang door (vergoede) vrijwilligers er ook minder evident is. Een participatiebeleid kijkt dus best ook over het welzijnsmuurtje, richting opvang... of over het Gewestmuurtje, richting mobiliteit.
  - Het Kunstenoverleg werkt een voorstel uit voor de uitbouw van een cultuureducatief netwerk. Door de precaire budgettaire situatie van de Vlaamse Gemeenschapscommissie zal de uitbouw van dat netwerk een communicerend vat vormen met de cultuurwaardenbon. Met andere woorden: het opstarten van het netwerk zal binnen de enveloppe moeten gebeuren die nu bestemd is voor de cultuurwaardenbon. Dit betekent dat de territoriale beperking van de cultuurwaardenbon gepaard zal moeten gaan met een inhoudelijke.

- Kwartslag toonde aan dat zowel Brussel als de culturele centra in de Rand, als de cultuurminnende bewoners van Brussel en De Rand gebaat zijn met een versterking van de culturele mobiliteit. Uit sporadische contacten tussen de cultuuradministraties van de VGC, Gent en Antwerpen blijkt dat dat overigens ook het geval is voor een interstedelijke samenwerking. Met de respectieve Ministers bevoegd voor Cultuur en De Rand wordt daarom nagegaan in welke mate kan samengewerkt worden om de actieradius van de cultuurwaardenbon, en de uitbouw van het cultuureducatief netwerk te versterken. Ook moet de evolutie van de cultuurwaardenbon afgemeten worden aan een aantal andere instrumenten die gelijktijdig door andere overheden ontwikkeld worden. Zo zijn er Federale middelen die aan OCMW's worden toegekend om de deelname van steuntrekkers aan het culturele, sportieve en vrijetijdsaanbod te bevorderen, en denkt Vlaanderen luidop aan een systeem van vrijetijdscheques.
- Het erfgoedbeleid van de Vlaamse Gemeenschapscommissie spitst zich noodgedwongen toe op het immateriële erfgoed. De convenant met de Vlaamse Gemeenschap heeft de aandacht getrokken op mogelijkheden voor een samenhangend beleid, die zich tot dan beperkten tot de deelname aan de organisatie van de open monumentendagen, de uitgave van een museumgids, en de ondersteuning van een sporadisch project. De uitbouw van een eigen erfgoedcel, en de projectmiddelen van de Vlaamse Gemeenschap hebben de afgelopen jaren gezorgd voor een waaier aan educatieve, wetenschappelijke en promotionele initiatieven die grosso modo kunnen onderverdeeld worden in een drievoudige ontsluiting: die van de geschiedenis van de stad, die van de rijkdom van de musea, en die van de stadsverhalen:
  - via samenwerkingsprojecten met de Brusselse museumraad wordt de onschatbare rijkdom van de -voornamelijk federale- musea aan de man gebracht. We willen deze samenwerking de komende jaren continueren, met een permanente aandacht voor kinderen in de musea. Op lange termijn moet de werking van de Brusselse museumraad evenwel ingebed worden in een coherent beleid ten aanzien van die musea zelf. Dat is in de eerste plaats de (financiële) verantwoordelijkheid van de federale overheid, die daarvoor indien gewenst een beroep kan doen op de expertise van de Gemeenschappen
  - Elke foto die we van een kind maken is een poging om het kind vast te houden, om de volwassene van later een spiegel voor te houden van wie hij/zij was. Geen stad in dit land verandert sneller dan Brussel. Wie vijftien jaar in dezelfde straat blijft wonen, woont in een andere straat, en moet die delen met mensen die het verhaal van de straat niet kennen, mensen met andere verhalen, niet alleen individueel maar ook collectief. Het bewaren van verhalen geeft zo niet alleen een gevoel van geborgenheid, maar ook van vervreemding. Vooral op deze weg willen we verder gaan met ons erfgoedbeleid: het zoeken van betekenis in het immateriële erfgoed doorheen verhalen van mensen. Een beleid dat we ook willen versterken in de culturele prioriteiten binnen het Stedenfonds.
  - In de komende erfgoedconvenant (2006-2009) moeten uitingen van een volkse overlevering een plaats krijgen: folklore, volkstaal, volksliederen...
- de culturele ruimte voor kinderen zit in de hoofden van de ouders. Een beleid dat kinderen ruimte wil geven, kijkt met de ogen van een kind, maar richt zich naar volwassenen. Met Yota! Beschikt de jeugdsector over een instrument voor het meten van beleidseffecten op kinderen, en voor de organisatie van inspraak. Het kinderparlement, waar kinderen voor volwassene spelen, gaat aan zijn doel voorbij: het zijn niet de kinderen die zich in de wereld van de volwassene moeten verplaatsen, maar de volwassene in de wereld van de kinderen.
- Culturele ruimte voor jongeren betekent ruimte voor experiment. Dat betekent ook ruimte voor mislukken. Autonome jongerenwerkingen hebben het moeilijk, zowel de jeugdhuizen in de tweede kroon als de jongerenwerkingen van de WMKJ's. Bij de eerste gaat het om een fysiek ruimteprobleem, bij de tweede groep voornamelijk om problemen van identiteit, structuur, engagement. Conflicten binnen wmkj's, tijdelijke sluitingen... hebben haast steeds te maken met het verlies aan controle bij de jongerenwerking. **Ruimte geven betekent hier ook grenzen stellen.** Sport werkt er, omdat sport spel is met regels, en wie zich niet aan de regels houdt, zet zich buitenspel. De jongerenwerkingen zijn aan bezinning toe, en aan nieuwe, activiteiten waarbij een serieus engagement gevraagd wordt, en verantwoordelijkheid gegeven...

- Voor wie de deur moeilijk uit kan, hangt de mobiliteit van de geest af van die van het lichaam. Het streekgericht bibliotheekbeleid brengt boeken bij de mensen, waar de mensen niet bij de boeken kunnen. Het streekgericht bibliotheekbeleid zal deze netwerken van woorden verder uitbouwen.

V SAMENWERKEN MET ANDERE OVERHEDEN

De Vlaamse Gemeenschapscommissie deelt haar gemeenschapsbevoegdheden niet alleen met de Vlaamse Gemeenschap, maar ook met 19 gemeentebesturen, evenveel OCMW's, de Franse Gemeenschap en de Franse Gemeenschapscommissie. Dit betekent dat ze niet alleen haar eigen beleid moet definiëren, maar de plaats van dat beleid ten opzichte van andere overheden. Dat impliceert:

- een coherente plaats voor de Brusselse gemeenten in Vlaamse decreten die te maken hebben met decentralisatie, en in het lokale beleid van de Vlaamse Gemeenschapscommissie zelf;
- een coherente invulling van subsidiariteit tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschapscommissie, en een delegatie van bevoegdheden in functie van de (niet)toepasbaarheid van de Vlaamse decreten in Brussel;
- erkenning van meertalige en anderstalige gemeenschapsinitiatieven en definiëring van een bi- of cocommunaire beleid om deze initiatieven een structurele plaats te geven.

I.1 Sport

I.1.1 decentralisatie

situatie

- De sportdienst van de Vlaamse Gemeenschapscommissie wordt door BLOSO erkend en gesubsidieerd als lokale én plaatsvervangende provinciale sportdienst. Dat gebeurt op basis van meerjarenplannen en jaarlijkse actieplannen.
- Een ontwerpdecreet voor decentralisatie van het sportbeleid, naar analogie met het lokaal cultuur- en lokaal jeugdbeleid, werd in de vorige legislatuur niet gefinaliseerd. Vermoedelijk komt die decentralisatie er niet voor 2008.

beleidsacties

- in afwachting van een nieuw decreet op het schoolgebonden sportbeleid, en van een decreet over het lokale sportbeleid, continueert de sportdienst zijn huidige werking.
- In het kader van het stedenfonds worden de doelstellingen op het vlak van buurtsport bijgesteld. Het beleid van de vzw Buurtsport wordt mee afgestemd op het investeringsbeleid dat door de gemeenten met middelen van het Gewest, gevoerd wordt op het vlak van buurtsportinfrastructuur.

I.1.1 samenwerking met de andere gemeenschap

Inleiding

Zowel in het regeerakkoord van de BHR als in dat van de VGC wordt een samenwerking tussen de Gemeenschapscommissies aangekondigd op het vlak van sportbeleid, en in het bijzonder op dat van sportinfrastructuur. Op de BHR op 17 september 2004 kregen Minister Pascal Smet en aan Staatssecretaris Emir Kir de opdracht op een werkgroep op te richten voor de coördinatie van het Gewestelijk

sport(infrastructuur)beleid. In deze beleidsbrief willen we de visie van de Vlaamse Gemeenschapscommissie op deze samenwerking uittekenen.

Huidige situatie

- De subsidiëring van gemeentelijke sportinfrastructuur gebeurt vandaag nog volgens een Ministeriële omzendbrief van 18 juli 2002. De omzendbrief kondigt een meerjarenplanning aan op basis van een rondvraag bij gemeenten en clubs, een cartografie in functie van spreiding naar prioritaire wijken, en een aantal criteria op het vlak van rotatie, gebruik door beide gemeenschappen...
- De middelen zijn niet gereguleerd. De dossiers worden ad hoc besproken in een technische commissie waarin zowel de VGC als de CCF vertegenwoordigd zijn. Een meerjarenplanning ontbreekt op dit ogenblik en de criteria zijn niet operationeel... In 2004 werd het vastleggingskrediet verhoogd tot 6,4 miljoen euro per jaar. Van 2005 tot en met 2009 kunnen we uitgaan van 32 miljoen €.

kader

Het sportbeleid in Brussel wordt gevoerd door de twee Gemeenschappen, de twee Gemeenschapscommissies en de 19 Brusselse Gemeenten. Brusselse sporters zijn gediend met enige samenhang in het beleid. De middelen en rol van het Gewest zijn daarom best gericht op het bevorderen van die samenhang:

- het opstellen van een globaal kadaster van sportinfrastructuur, en het beheer van vraag en aanbod;
- het uitwerken en subsidiëren van een coherent beleid op het vlak van buurtsport;
- het stimuleren van gemeenten tot intergemeentelijke samenwerking op het vlak van sportinfrastructuur;
- het beheer van bovengemeentelijke sportinfrastructuur;
- het stimuleren van een eenduidige prijspolitiek ten aanzien van alle inwoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- overleg met de federale regering en co-financiering van sportinfrastructuur met een internationale uitstraling;

Beheer van de middelen

De middelen van het BHG voor het voeren van een sportbeleid worden gestuurd door de twee Gemeenschapscommissies, die hierover een samenwerkingsakkoord sluiten. Onderbouwd door een in gemeenschappelijk overleg opgesteld kadaster, worden een concrete verdeelsleutel en formele criteria voor de besteding van die middelen opgesteld. De globale prioriteiten en inhoudelijke criteria kunnen als volgt afgebakend worden.

- Brussel is op veel vlakken de hoofdstad van beide Gemeenschappen, maar niet op het vlak van sportinfrastructuur. Zo is Brussel de enige hoofdstad in Europa zonder (olympisch) openluchtzwembad, of beschikt de hoofdstad niet over een sporthal die internationale zaalsportwedstrijden kan herbergen. Het BHG wil een partnership opzetten voor de bouw van een *openluchtzwembad* en van een *internationale indoor sporthal*. Sportinfrastructuur met een internationale uitstraling moet kaderen binnen een co-financiering tussen Gewest en Federale overheden, en tussen overheid en privé. Bovendien moeten synergieën gezocht worden met het tewerkstellingsbeleid, met het toerisme en met het imago van Brussel. Via concrete haalbaarheidsstudies, uitgevoerd door gespecialiseerde bureau's, worden deze samenwerkingsverbanden en synergieën uitgewerkt.
- Brussel heeft een objectief tekort aan zwembaden. De bestaande, gemeentelijke zwembaden zijn deficitair en wegen op de begroting van die gemeenten. Ze hebben bovendien weinig flexibele openingstijden. Het BHG

streeft naar een 25 meterbad per 50.000 inwoners: hiervoor wil het investeren in ***nodige aanpassingswerken van bestaande zwembaden, in het beheer ervan en in de bouw van nieuwe zwembaden***. Voor het beheer en de uitbouw van de zwembaden moet op zijn minst een samenwerking tussen gemeenten gestimuleerd worden.

- De investeringssubsidies van het BHG worden gekoppeld aan de voorwaarde tot intergemeentelijke samenwerking. De participatie van het BHG in het beheer van de zwembaden, wordt gekoppeld aan een intercommunaal beheer, en aan een eenheidsprijs voor alle inwoners van het Brussel Hoofdstedelijk Gewest. Gewestelijke subsidies voor gemeentelijke sportinfrastructuur worden gekoppeld aan een meerjarenplan, met prioriteiten, gebaseerd op een door de gemeenschapscommissies goedgekeurd kadaster. In een overgangsfase wordt bij indiening van dossiers aan de gemeenten een effectenrapportage gevraagd ten aanzien van de buurgemeenten. Ook worden de subsidies gekoppeld aan het hanteren van eenzelfde toegangsprijs voor verenigingen en gebruikers uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het ***kadaster*** moet zorgen voor een evenwichtige spreiding van gemeentelijke sportinfrastructuur.
- De publieke ruimte moet zoveel mogelijk aan de Brusselaars teruggegeven worden. Investerings in ***buurtsportinfrastructuur*** bevorderen niet alleen het ***recht*** op beweging, maar ook de ***kans*** op ontmoeting. De investeringen in (open of semi-open) buurtsport worden gekoppeld aan de Wijkcontracten. Hierdoor worden tegelijkertijd de wijken gevat met de grootste concentratie kinderen en jongeren, en de laagste graad van (groene) ruimte per inwoner.

I.1 Cultuur

I.1.1 Decentralisatie

situering

- In tien van de negentien Brusselse gemeenten is een cultuurbeleidscoördinator aan het werk: Anderlecht, Brussel-stad, Etterbeek, Evere, Jette, Schaarbeek, Sint-Agatha-Berchem, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Gillis en Sint-Pieters-Woluwe.
- Met uitzondering van Sint-Gillis (filiaal) beschikken deze gemeenten over een erkende bibliotheekvoorziening.
- In 2004-2005 kunnen zes gemeenten (Elsene, Koekelberg, Oudergem, Ukkel, Vorst en Watermaal-Bosvoorde) een erkenningsdossier indienen bij de Vlaamse Gemeenschap.
- In 2005 kunnen 16 Brusselse gemeenten (of 84%) aan het decreet kunnen participeren. Bovendien krijgen 18 van de 19 gemeenten projectsubsidies voor het lokaal cultuurbeleid.

beleidsvragen

- In 2005 en 2006 wordt de instap van zes gemeenten in het decreet, en de realisatie van een bibliotheekvoorziening in elke Brusselse gemeente, verder begeleid. Tegelijkertijd moet een evaluatie van het decreet het nieuwe cultuurplan 2006-2009 voeden.
- Het lokaal cultuurbeleid gaat uit van de bekommernis de culturele ruimte van de stad te versterken, en de organisatie van die culturele ruimte over te dragen naar het beleidsniveau dat daar het meest geschikt voor is. In Brussel wordt dit alsnog ingevuld als een supplement van een minderheid binnen een lokale overheid op een partieel beleid van een andere lokale overheid. De actoren van het plaatselijke cultuurbeleid worden, zoals voor het decreet er was, nog steeds aangestuurd door de Vlaamse Gemeenschapscommissie, op de bibliotheek na, maar dat was vroeger ook al het geval.

- De toegevoegde waarde van de lokale beleidsplanning blijft vooralsnog klein. Uit de ingediende en goedgekeurde projecten blijkt alvast geen grote impact op de lokale culturele ruimte. We moeten durven de vraag stellen hoe ver de Vlaamse Gemeenschapscommissie met een decentralisatie van het lokale cultuurbeleid wil gaan: een overdracht van subsidies, van infrastructuur, van mensen ? En welke de zin van een lokaal cultuurbeleid is, als wel de coördinatie lokaal is, maar niet de instrumenten.

I.1.1 Samenwerking met de andere gemeenschap

situering

- De organisatie van Brussel 2000 heeft aangetoond dat een versnipperd (hoofd)stedelijk cultuurbeleid moeilijk werkbaar is. De communautarisering legt in Brussel een feitelijke taalkeuze op aan verenigingen in de culturele sector... In tegenstelling tot het welzijnsdomein, speelt de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie op het vlak van Cultuur geen enkele rol...
- Wat er wel is, is een generatie (zowel van personen als van organisaties) die geen keuze willen maken tussen de ene of de andere gemeenschap, en die pleitbezorgers zijn van een Brusselse cultuur en van een autonoom Brussels cultuurbeleid.
- Brussel 2000 heeft een aanzet gegeven tot een sterkere interactie tussen artiest en toeschouwer, door de organisatie van cultuurbrunches, een openingsweekend, bals populaires... Op Zinneke na, hebben die inspanningen hebben evenwel geen of te weinig vervolg gekregen. In tegenstelling tot Antwerpen '93 kwam er geen Brussel 2001
- De federale wetenschappelijke en culturele instellingen kunnen Brussel cultureel op de wereldkaart zetten. Zij verdienen een duidelijk perspectief (solide meerjarenfinanciering en hedendaags management) en wachten dus op een samenwerkingsakkoord tussen Federale overheid en de Gemeenschappen. Vanuit Brussel bestrijden we elke opsplitsing of gedeeltelijke delocalisatie van collecties.
- Brussel beschikt over solide instellingen met een kwaliteitsvol cultureel programma, maar mist professionaliteit op het vlak van culturele city-marketing. Die zou de promotie van Brussel als culturenstad, én als congresstad nochtans gevoelig kunnen versterken. Congresgangers zijn vaak ook cultuurconsumenten. De Gewestelijke middelen voor de promotie van Brussel lijken vooral de promotie van de subsidieverstrekker in Brussel te versterken.

beleidsacties

We willen op een bescheiden Brussels niveau komen tot een culturele samenwerking. Die samenwerking moet zich situeren op verschillende niveau's:

- *de kunstenaar*
- in een gemeenschappelijk beheer van de gemeenschapscommissies kan het Gewest investeren in (tijdelijke) ruimtes voor artistieke creatie
- Op het vlak van sociaal-artistiek werk biedt Zinneke een kapstok voor creatieve ontmoeting tussen mensen van diverse afkomst.
- *het aanbod*
- net zoals kwartslag een promotiemiddel was voor een complementair aanbod tussen de Brusselse Cultuurhuizen en die in de Rand, kan de uitgave van een goedkoop gemengd mini-abonnement, dat toegang verschaft tot voorstellingen in zowel Franstalige als Nederlandstalige cultuurhuizen, zorgen voor een grotere zichtbaarheid van de instellingen bij de "andere" gemeenschap.

- Op basis van een overzicht van door beide gemeenschapscommissies gesubsidieerde activiteiten, en gevoed met gewestelijke middelen voor het imago van Brussel, kan een gemeenschappelijk subsidiebeleid ten aanzien van enerzijds de typische co-communautaire initiatieven als de zichtbare, grootschaliger activiteiten die Brussel op de internationale kaart zetten, gevoerd worden.

- *het publiek*

- Een participatie in een gemeenschappelijk “last minute” aanbod kan een eerste stap zijn naar een samenwerking op het vlak van cultuurpromotie.
- De Brusselse Museumraad verbindt al jaren de twee gemeenschappen in hun bekommernis om de rijkdommen van de Federale Cultuurinstellingen te ontsluiten. Een sterkere financiering van de Museumraad door die Federale overheid zou dat partnerschap zichbaarder en slagkrachtiger kunnen maken. Dat is niet alleen van belang voor het verankeren van die samenwerking, maar ook voor het bereik en de uitstraling van de federale instellingen zelf.

I.1 Jeugd

I.1.1 Decentralisatie

situatie

- Sinds 1993 is het plaatselijke (en vanaf 1996 het regionale) jeugdwerk gedecentraliseerd. Het beleid wordt sinds dan bestierd in meerjarenplannen die samenvallen met een legislatuur, aangevuld met jaarplannen. De Vlaamse Gemeenschapscommissie wordt in de Vlaamse decreten tegelijkertijd als plaatsvervangend gemeentebestuur en provinciebestuur beschouwd.
- De Brusselse gemeenten spelen in het decreet, in tegenstelling tot het plaatselijk cultuurbeleid, een haast symbolische rol: enkel de *erkenning* van gemeentelijke jeugdleden, zonder subsidiëring, wordt er in vermeld.

beleidsopties

Op langere termijn – tegen 2007 – moet met de Vlaamse Gemeenschap nagegaan worden of er geen symbiose mogelijk is tussen het gemeentelijk jeugdbeleid en het gemeentelijk cultuurbeleid. In afwachting van een globaler contractbeleid tussen Vlaamse Gemeenschap en Vlaamse Gemeenschapscommissie wil de VGC ad hoc samenwerking met de gemeenten verder stimuleren, gebaseerd op volutarisme:

- De vrijetijd van kinderen in Brussel speelt zich, meer dan buiten de stad, af *buiten het eerste milieu* (het gezin). Hierbij wordt vaak voorbijgegaan aan de draagkracht van erg jonge kinderen, die – als het niet anders kan – vooral nood hebben aan kleinschalige, huiselijke opvang. *Naschoolse* opvang, en kleuterspeelpleinen, bieden die geborgenheid nauwelijks. Voor -5 jarigen is de uitbouw van een aangepaste buitenschoolse kinderopvang aangewezen, en van een kleinschalige, huiselijke speelpleinwerking. Hiervoor doet de speelpleindienst al jaren een oproep, met financiële en logistieke ondersteuning, naar gemeenten die meestal over meer mogelijkheden beschikken op het vlak van infrastructuur en plaatselijke netwerken. Dat aanbod wordt verder gepromoot.
- Indien de vragen bij de kwaliteit van de eigen speelpleinwerking voor de laagste leeftijd ondanks volgehouden inspanningen op het vlak van recrutering, vorming en materiaal, aanslepen, moet overwogen worden de kleuterspeelpleinen in de loop van deze legislatuur af te bouwen.

- De initiatieven werkend met kansarme jeugd, die verankerd zijn in een buurt of wijk, zijn dat best ook in de gemeente. De gemeenten zullen daarom aangesproken worden als een mogelijke partner bij de rol van de wmkj's in de plaatselijke netwerken.

I.1.1 Samenwerking met de andere gemeenschap

Brussel wordt gekenmerkt door een assymetrie in het beleid: de Franse Gemeenschapscommissie is bevoegd voor jeugdwelzijn, de Franse Gemeenschap voor jeugdwerk, terwijl de Vlaamse Gemeenschap bevoegd blijft voor jeugdwelzijn en het jeugdwerk decentraliseerde naar de VGC. Behalve deze bestuurlijke verschillen zijn er ook een aantal inhoudelijke en beleidsculturele die van een mogelijk partnerschap tussen de gemeenschappen op het vlak van jeugdbeleid een ingewikkelde oefening maken: zo kent het Franstalig jeugdwerk geen gewestelijke structuren jeugdwerk zoals het Nederlandstalig jeugdwerk, en verkiezen de Brusselse gemeenten vaak zelf overheidsinitiatieven te ontwikkelen boven de ondersteuning van particulier initiatief, terwijl Nederlandstalig beleid vooral gericht is op subsidiëring van particulier initiatief.

- Inspraak van kinderen en jongeren moet betrekking hebben op de biotoop van die kinderen en jongeren. Die biotoop heeft vanzelfsprekend niet alleen te maken met school en jeugdclub, maar in de eerste plaats met de inrichting van de leefomgeving, de mobiliteit van kinderen, hun huisvesting... en moet dus ingebed worden in het Gewestelijk beleid. De methodes zijn er, wat ontbreekt zijn de structuren. In elk geval moet Yota! Versterkt worden. Daarnaast zijn de volgende stappen nodig: een **ratificering** door het Brussels Parlement van het **kinderrechtenverdrag**, de introductie van **jeugdeffectenrapportage** (of jeugdparagrafen) bij de inrichting van de publieke ruimte, in het irisplan, bij de huisvestingspolitiek..., en de oprichting van een **formeel aanspreekpunt** voor kinderen (dat het midden houdt tussen een kinderombudsdienst en kinderrechtencommissariaat).
- Concreet kunnen jeugdparagrafen geïntroduceerd worden in wijkcontracten of mobiliteitsconvenanten. Een eerste globalere manifestatie van de in te voeren jeugdparagraaf kan de uitwerking zijn van een **gewestelijk jeugd-ontwikkelingsplan**, waarin het grote-mensen-gewop afgetoetst wordt aan en bijgestuurd wordt in functie van kindvriendelijkheid: veilige en groene buitenruimte, minimum aantal m² publieke speelruimte per kind en per gemeente, afbakening van kindvriendelijke routes (gekoppeld aan de versnelde inrichting van zone 30 in de buurt van scholen, jeugdlokalen enz, inrichting van klimbossen, repetitieruimtes/fuifruimtes, aangepast stadsmeubilair...

SLOT

Als dichters, waar ook ter wereld, het over een taalgrens hebben, hebben ze het doorgaans over hun eigen worsteling met woorden en hun vermogen of onvermogen om de werkelijkheid in taal te vatten. Als politici in dit land het over een taalgrens hebben, hebben ze het over een lijn, een historische, juridische, politieke én –vaak ook- denkbeeldige. Een lijn, die in Brussel overgaat in stippellijnen, die kriskras door elkaar lopen...

Brussel is het terrein bij uitstek voor reflectie over de verhouding tussen taal en identiteit. Taal kan er een troost zijn voor een onvermijdelijk verlies van nestwarmte. Taal is er -even onvermijdelijk- ook een voorwaarde voor ontmoeting, en ondergaat door die ontmoeting verandering. Identiteit wordt evenveel bepaald door de taal als dat ze de taal zelf bepaalt.

Er is in Brussel een samenwerking tussen taalgemeenschappen: dat bewijst het PSK met het Literair Rendez-vous, of het Kunstenfestivaldesarts, of nog Cinéma Nova, Dito Dito, Recyclart... En toch wordt het kunstenbeleid, ook in Brussel nog te zeer bevangen door zelfbespiegeling. De culturele autonomie van Vlaanderen leidt tot culturele akkoorden met onder meer Nederland, Oostenrijk, de Baltische staten, Zuid-Afrika enz., maar vooralsnog niet met de Franse Gemeenschap. En omgekeerd.

Het onvermogen om op cultureel vlak tot een structurele samenwerking tussen Gemeenschappen te komen, kan alleen leiden tot versnippering en een verlies aan culturele slagkracht. Elk van de deelregeringen in dit land heeft interculturaliteit als een credo in de respectievelijke regeringsverklaringen opgenomen, maar verkrampt als het

erop aankomt de verrijking van de ontmoeting tussen de twee grote cultuurgemeenschappen in dit land te erkennen en te valideren.

Criteria als “return aan de eigen artiesten” of “de “wie betaalt, beslist” wijzen nog teveel op zoeken naar een meetbare, haast economische return van de investeringen in cultuur. De artistieke toekomst van Brussel ligt in een beleid dat de gemeenschappen verbindt (noem het co- of bi-communautair) of zelfs overstijgt (noem het transcommunautair). Een beleid dat vraagt wat de Gemeenschappen (met hoofdletter) voor de kunsten kunnen doen – en niet omgekeerd, en zich afvraagt wat de kunsten hiervoor aan de gemeenschap (met kleine g) kunnen teruggeven. Een beleid dat dezelfde criteria hanteert als de kunst zelf: authenticiteit en kwaliteit.